

LA REGRESSIVITAT DE LES RESPOSTES RAJOY A LA CRISI

Vicenç Navarro

28 de juliol de 2012

Una de les característiques que Espanya comparteix amb els altres països intervinguts en l'Eurozona (Grècia, Portugal i Irlanda) és la pobresa del seu Estat. Els ingressos a l'Estat són dels més baixos de la UE-15, el grup de països de la UE més propers a Espanya pel seu nivell de riquesa. Quan la crisi va començar representaven només el 34% del PIB (a Grècia el 37%, a Irlanda el 34% i a Portugal el 39%. Com a comparació, a Suècia representen el 54%). Aquesta pobresa es basa (com també els passa als altres països intervinguts) en l'escassa capacitat recaptatòria de l'Estat, que s'explica, en part, per la gran regressivitat de la seva política fiscal. Les rendes del capital, per exemple, reben un tractament molt diferent a les rendes del treball. A les primeres se les tracta molt més favorablement que a les segones. Això implica que les persones que deriven la majoria de les seves rendes de la possessió de capital paguen molts menys impostos que els que deriven tals rendes del món del treball, i que

representen la gran majoria de la ciutadania. No cal dir que hi ha arguments (alguns vàlids) per explicar tal diferència, però tota l'evidència mostra que a Espanya tal diferencial és excessiu, i això com a resultat de que els posseïdors de capital tenen molta més influència sobre les institucions polítiques que els que deriven les seves rendes del treball. Exemples d'això, n'hi ha múltiples. Vegem.

En els anys de bonança econòmica, creada principalment mitjançant la bombolla immobiliària, l'Estat espanyol (que inclou l'Estat central i les CCAA) va reduir els impostos significativament, sobre tot de les rendes del capital i de les rendes superiors. Aquest descens va crear un dèficit estructural que va passar desapercebut perquè els ingressos a l'Estat van pujar espectacularment, resultat de l'elevat creixement econòmic i creixement d'ocupació.

Ara bé, quan la bombolla immobiliària va explotar (resultat de que la banca europea, principalment l'alemanya i la francesa -que havia alimentat la bombolla immobiliària espanyola- va deixar de prestar a la banca espanyola, perquè aquella, la banca europea, estava contaminada amb productes tòxics procedents de la banca nord-americana) va aparèixer amb tota la seva crueta tal dèficit estructural de l'Estat, causat per aquelles reduccions d'impostos (segons el Fons Monetari Internacional la meitat del dèficit estructural es devia a la baixada d'impostos).

Però, quan el dèficit va aparèixer, en lloc d'anul·lar les rebaixes fiscals per recuperar els fons de l'Estat, aquest (tant central com autonòmic) va retallar la despesa pública, incloent la despesa pública social, assumint que el creixement del dèficit de l'Estat es devia a l'excessiva grandària de tal despesa pública, atribuint-li, a més, ser una de les causes de la crisi. Tal argument va ser promogut extensament tot i que l'evidència existent clarament el qüestiona. En realitat, l'Estat espanyol, quan es va iniciar la crisi, estava en superàvit, i el deute públic era dels més baixos de l'Eurozona. El creixement tan accentuat del dèficit no es va deure al fet que es disparés la despesa pública, sinó a la baixada d'impostos que havia creat el dèficit estructural, incrementada aquesta baixada per l'enorme disminució de l'activitat econòmica i de l'ocupació, ja que, en dependre d'una manera tan accentuada els ingressos a l'Estat de les rendes del treball, l'elevadíssima desocupació -que l'esclat de la bombolla va produir- es va traduir en una gran disminució dels ingressos a l'Estat.

Ignorant aquests fets, la resposta a la crisi va ser retallar la despesa pública, sense tocar les causes estructurals del dèficit. Exemples d'això, n'hi ha a milers. Es van congelar les pensions, intentant estalviar 1.200 milions d'euros, retallada que hagués estat innecessària si s'hagués mantingut l'impost de patrimoni (2.100

milions d'euros) o s'hagués anul·lat la rebaixa de l'impost de successions (2.552 milions) o s'hagués revertit el descens d'impostos a les persones que ingressen més de 120.000 euros a l'any (2.500 milions).

Després de les seves últimes propostes, Rajoy intenta retallar encara més, centrant-se en els serveis públics, incloent serveis i transferències de l'Estat del Benestar, 13.764 milions d'euros en la reducció de les assegurances de desocupació per, teòricament, estimular als aturats a trobar feina i 3.024 milions als serveis de dependència. Com a ingressos a l'Estat proposa recollir 22.104 milions en tres anys (2.300 en el primer any, 10.134 en el segon i 9.670 en el tercer) mitjançant el creixement de l'IVA. Però com bé assenyala el sindicat de tècnics del Ministeri d'Hisenda espanyol, GESTHA, (les estimacions del qual fins ara han estat les més creïbles), la recaptació serà molt menor. De cada 100 euros gastats, l'Estat recull 9,7 euros (enfront de la mitjana de la UE-15, de 12,3). Això vol dir que Espanya perd 17.000 milions d'euros a l'any pel frau de l'IVA. Hagués estat, per tant, més efectiu corregir aquest dèficit en lloc d'augmentar l'IVA, que afectarà sobretot a la demanda de les classes populars. Les conseqüències d'aquestes polítiques regressives seran augmentar encara més les desigualtats a Espanya, un dels països més desiguals de la Unió Europea.